



СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Десислава Бориславова Серафимова, Икономически университет – Варна, катедра „Управление и администрация“; професионално направление „3.7. Управление и администрация“, научна специалност „Социално управление“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в ПН 3.7 „Администрация и управление“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури за защита на дисертационен труд съгласно Заповед РД 38-294/16.06.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Ирина Петкова Янчовска, докторант в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема на дисертационния труд: „ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ УДОВЛЕТВОРНОСТТА ОТ РАБОТАТА НА СЛУЖИТЕЛИ В ИКТ СЕКТОРА“

I. Общо представяне на дисертационния труд

1.1. Предмет

В дисертационния труд се извеждат и изследват специфичните и най-важни фактори, влияещи върху удовлетвореността от работата на служителите в ИКТ сектора и се измерва тяхното значение и сила на влияние. За целта са формулирани 2 изследователски въпроса, 4 изследователски задачи и 11 изследователски хипотези, представени в конструиран от авторката изследователски модел.

1.2. Обем

Дисертационният труд е в обем 192 страници, от които 18 стр. в приложения. Съдържа увод, две глави, дискусия и заключение, библиографска справка и приложения.

1.3. Структура

Частите на дисертационния труд са балансирани, елементите му са логически и последователни. Целта и поставените задачи определят логиката на изследването. В първа глава се представят теоретични схващания и акценти в проучванията на други учени за удовлетвореността от работата на служителите. Специално внимание е отделено на скалите за измерване на удовлетвореността и на факторите, които ѝ влияят. Представени са резултати за различни страни и индустрии, които обосновават методологията на изследването. Тя е представена във втора глава. В нея са интерпретирани и резултатите от проучване на факторите, влияещи върху удовлетвореността на служителите в ИКТ сектора. Постигнатите резултати и изводи са описани в последната част на дисертационния труд.

1.4. Литература

Библиографската справка съдържа 197 литературни източника, сред които 186 на български език и 11 на английски език.

1.5. Приложения

В тях се представят анкетни карти на български и на английски език за провеждане на подготвителното и на същинското емпирично проучване.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

2.1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

Изследваният проблем е актуален, интерпретиран е правилно и съобразно поставените от докторанта цели. Удовлетвореността от работата е значим въпрос в мениджмънта на човешките ресурси с важно значение за тяхното задържане, постигане на по-добра производителност, ангажираност и лоялност, а индиректно – и за цялостно подобряване на фирмената конкурентоспособност. Ясен фокус е поставен върху изследване на удовлетвореността, отчитайки специфичните характеристики на ИКТ сектора – високо текучество, ниско ниво на лоялност, интензивен интелектуален труд, високи нива на стрес. Изяснена е същността и са представени схващания за значимите фактори, които оказват влияние върху трудовата удовлетвореност. Това представлява добра основа за разработване на авторския изследователски модел. Докторантката определя най-важните фактори за удовлетвореност в работата на служители от ИКТ сектора и изследва индивидуалното им влияние чрез използване на измерители, конструирани от нея. За целта първо е проведено много задълбочено проучване на приложими скали за измерване на трудовата удовлетвореност, съпроводени с целенасочени анализи и коректни изводи за тяхната валидност и възможности за използване в изследвания в дисертацията обект.

2.2. Преценка на езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Стилът на изложението е много добър, с ясен и разбираем изказ. Демонстрирана е добра теоретична осведоменост, стегнато са изяснени ключови понятия. Докторантката целенасочено систематизира различни авторски гледни точки, интерпретира ги добросъвестно и представя свое виждане за възможното им приложение в изследвания обект. Използвани са подходящи научноизследователски подходи и методи, осигуряващи добра аргументация при апробация на изследователските хипотези. Демонстрирани са добри умения за обобщаване и анализ на данни, както и тяхното представяне и интерпретиране в контекста на разглежданата тема.

2.3. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на изискванията за структура и съдържание, обемът му е 42 страници. Точно представя дисертационния труд в синтезиран вид, както и най-важните резултати от изследването, вкл. постигнатите приноси. В него са посочени 6 публикации, свързани с тематиката на дисертационния труд – 3 статии и 3 доклада.

III. Научни и приложни приноси на дисертационния труд

Приемам изведените в автореферата приноси. Според личната ми преценка, разработената систематична схема за изследване на удовлетвореността от работата на служителите в ИКТ бранша, основана на извършените две авторски проучвания, може да се оцени като най-значим научноприложен принос. Бих открила също ползата от систематизирането на използвания инструментариум и резултатите от изследванията на други учени сред ИКТ специалисти от 13 държави, както и идентифицирането на широк списък от фактори, влияещи върху удовлетвореността от работата. С голяма практическа стойност са идентифицираните най-важни фактори за удовлетвореност сред служители от ИКТ сектора и направените изводи за индивидуалното им влияние върху цялостната удовлетвореност на служителите.

IV. Бележки и въпроси към докторанта

1. Обектът на изследване и извадката за емпиричното проучване биха могли да се представят по-прецизно. На стр. 3 е посочено, че „обект на изследване са служители на различни нива, с различни професии и от всички възрастови групи от ИКТ бранша в България и чужбина“. На стр. 86 става ясно, че са обхванати служители от 33 страни, но не става ясно как са подбрани тези държави за участие в извадката на проучването?
2. Пояснете как е формирана, какъв вид е и как е осигурена представителност на извадката за същинското проучване в дисертационния труд и разграничете генерална съвкупност от извадка на изследването. На стр.82 е посочено, че предварителното проучване е направено сред „набелязана извадка от около 1500 лица“, които са част от „широкия кръг бизнес контакти“ на докторантката, като 30% от тях (451 човека) са отговорили. За същинското проучване са добавени „още 500 *подбрани* служители от ИКТ сектора“, като са отговорили 755, а действително изследваните лица са 588 (стр. 90). От текста става ясно, че участниците в двете проучвания са „подбрани“, пояснете как?
3. На стр. 6 е посочено, че „голям брой български учени също изследват многопластовата натура на работната удовлетвореност“, но в дисертационния труд са коментирани схващанията само на трима български учени, а в списъка с литература има 11 източника на български език. Разработката би спечелила, ако се обхванат проучванията на повече български учени, чрез което характеристиката на ИКТ сектора в България би била по-пълна и по-задълбочена.
4. При характеризирание на ИКТ компаниите в България (стр.10) се твърди, че управлението им е „по-скоро трансформационно, отколкото транзакционно“. Пояснете по-подробно какво имате предвид?

Направените бележки в никакъв случай не омаловажават достойнствата на дисертационния труд, който впечатлява с демонстрираната компетентност по темата и задълбоченост на проведените проучвания от докторанта. Бележките би трябвало да се интерпретират като насоки за усъвършенстване на бъдещата ѝ изследователска работа.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Въз основата на гореизложеното считам, че представеният дисертационен труд представлява завършено научно изследване и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на съответните вътрешни правила на СУ „Св. Климент Охридски“. Авторката Ирина Янчовска демонстрира умения за самостоятелна изследователска работа на добро теоретично и практическо равнище, както и способности за работа с подходящ научен инструментариум. Получени са резултати със значим научноприложен характер.

Посочените аргументи ми дават основание да дам *положителна оценка* на дисертационния труд и да предложа на членовете на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на докторант Ирина Янчовска в ПН 3.7 „Администрация и управление“.

21.08.2022 г.
Варна

Изготвил становището:
(доц. д-р Д. Серафимова)